

STRATEGIE OSOBNÍHO ROZVOJE KAZATELŮ ČCE

A) Úvod

32. synod na svém 4. zasedání přijal usnesení č. 37 v tomto znění:

Synod ukládá synodní radě, aby do 1. zasedání 33. synodu zajistila zpracování komplexní strategie osobního rozvoje kazatelů ČCE.

Synodní rada pověřila zpracováním této strategie Poradní odbor pro vzdělávání kazatelů, který na tomto zadání pracoval v následujícím složení: Eva Benešová (za ÚCK), Drahomíra Dušková Havlíčková, Jiřina Kačenová, Pavel Kašpar (zástupce SR), Jan Keřkovský, Ondřej Macek a Tomáš Vítek (předseda). K práci byli přizváni též členové Komise pro celoživotní vzdělávání kazatelů Petr Gallus a Filip Šimonovský. Tento tým dále čerpal z dílčích podnětů Poradního odboru teologického, který poskytl cenné poznámky na počátku práce i ke konečnému návrhu textu.

Poradní odbor pro vzdělávání kazatelů a Komise pro celoživotní vzdělávání kazatelů se věnovaly přípravě od roku 2009. Při práci vycházely z poznatků a podkladů, které Poradní odbor pro vzdělávání kazatelů nashromáždil za uplynulých pět let. Vedle zkušenosti s přípravou vzdělávání pro kazatele (pastorální konference, semináře, postgraduální kurzy, studijní volna) čerpaly též ze zdrojů evangelických církví v zahraničí. Po podrobné rešerši obdobných textů zahraničních evangelických církví se daly inspirovat zvláště „Chartou celoživotního vzdělávání kazatelů Francouzské reformované a Francouzské evangelické luterské církve“ a koncepcí „Pastoralkolleg EKD“.

Strategie osobního rozvoje kazatelů navazuje na platné církevní řády, pravidla a usnesení synodu (zejména Řád pro kazatele a Pravidla celoživotního vzdělávání kazatelů), z nichž přebírá zavedené pojmosloví. Nevyžaduje žádné změny těchto řádů či pravidel.

B) Strategie osobního rozvoje kazatelů ČCE

1. Osobní rozvoj kazatele

Osobní rozvoj kazatele zahrnuje široký komplex dalšího vzdělávání, které přispívá k celoživotnímu rozvoji umění být kazatelem.

Kazatel získává úvodní teoretické a praktické vzdělání na **bohosloveckých fakultách** (viz ŘK čl. 10, 11 a 14) a potom během **vikariátu** (viz ŘK čl. 11 a PV), který je povinnou přípravou absolventů bohoslovecké fakulty na službu faráře v ČCE. Smyslem vikariátu je poskytnout odbornou asistenci v procesu osobnostního zrání budoucího faráře, zajistit mu dostatečný prostor pro osobní orientaci v nové roli, pro experimentální ověření vlastních dovedností a schopností a pro důkladnou reflexi zamýšlené duchovenské práce.

Církev očekává od svých kazatelů, že se během celé své služby v církvi budou odborně vzdělávat, a tak pracovat na svém osobním a profesním rozvoji. (viz ŘK čl. 23 odst. 4)

Kazatelé v rámci celoživotního vzdělávání rozšiřují svou schopnost k samostatné teologické práci, kterou si osvojili při studiu, a připravenost k diskusi o teologických a dalších otázkách, aby tak mohli kontinuálně kriticky reflektovat a vylepšovat vlastní praxi.

Kazatel formuluje potřeby svého osobního rozvoje i plán dalšího vzdělávání v souladu s prioritami a požadavky své církve (sboru). Soulad osobního rozvoje kazatele s potřebami církve vede k volbě určitých forem dalšího vzdělávání, které kazateli umožňují plnění úkolů vyplývajících z konkrétního směřování církve (sboru).

Náplň celoživotního vzdělávání má za cíl posílení a rozvoj potřebných kompetencí kazatelů, jejich profesionality, podporu kreativity, věrohodnosti a živosti v bohoslužebném i všedním životě církve.

2. Povinné a dobrovolné součásti celoživotního vzdělávání kazatelů

2.1. Součástí povinného dalšího vzdělávání jsou (viz ŘK čl. 10 odst. 4 a PCVK odd. C):

- a) Pastorální konference pořádané v rámci seniorátů.
- b) Teologické kurzy a semináře pořádané pro kazatele synodní radou nebo těmi, kterým SR toto právo svěří. Každý kazatel je povinen účastnit se jednou za pět let některého ze seminářů, které jsou zařazeny do programu celoživotního vzdělávání kazatelů. Chce-li se místo toho účastnit semináře, který není zařazen do programu celoživotního vzdělávání kazatelů, je povinen požádat Komisi pro celoživotní vzdělávání kazatelů o souhlas a o stanovení závazných podmínek.
- c) Začínající kazatelé jsou v prvních dvou letech služby povinni absolvovat kurz pro začínající kazatele.

2.2. Součástí dobrovolného vzdělávání je studijní volno, supervize, intervize, semináře a kurzy nezařazené do programu celoživotního vzdělávání kazatelů, exercicie, vzdělávání v zájmových či profesních spolcích, individuální vzdělávání aj.

2.3. Koncepce osobního rozvoje kazatelů se na kazatele, kteří působí v institucích celocírkevního charakteru, vztahuje přiměřeně (srov. ŘK čl. 8 odst. 3).

3. Komise pro celoživotní vzdělávání kazatelů (viz PCVK odd. A)

Synodní rada svěřuje přípravu programu celoživotního vzdělávání kazatelů (konkrétně jeho povinné části dle bodu 2.1. B a C) Komisi pro celoživotní vzdělávání kazatelů. Komise jako organizační a zároveň poradní orgán synodní rady má s ohledem na specifika ČCE, na aktuální potřeby kazatelské práce a společenský vývoj přinášet impulsy pro posílení odborných, spirituálních a osobních kompetencí kazatelů.

4. Oblasti vzdělávání organizovaného komisí (viz PCVK odd. B)

- a) Teologické vzdělávání – zahrnuje zejména aktualizaci bohosloveckých znalostí, popřípadě vzdělávání v jiných humanitních oborech v souvislosti s bohosloveckými aspekty výkonu služby kazatele.
- b) Osobnostní rozvoj – zahrnuje zejména zpracování zkušenosti práce s lidmi a se sebou samotným, působení kazatelské práce na osobní či rodinný život, řešení konfliktů, duchovní růst apod.
- c) Praktické vzdělávání usnadňující výkon služby – zahrnuje zejména rozvíjení pastoračních a katechetických schopností, komunikace, dovedností v informatice, rozšiřování jazykových schopností apod.

Uvedené oblasti spolu souvisejí, jejich tématická zaměření k sobě z hlediska praxe patří a navzájem se prostupují. V zájmu samotného kazatele je, aby si volil vzdělávání nejen v oblastech, která je mu blízká, ale i v té, v níž sám vnímá své nedostatky.

5. Formy vzdělávání

Formy vzdělávání jsou zejména: seminář, kurz, pastorální konference, studijní volno a supervize. Jednotlivé formy se liší svým zacílením, náplní i intenzitou vzdělávání. Program celoživotního vzdělávání kazatelů se ve své nabídce soustřeďuje zvláště na seminární či obdobné skupinové formy vzdělávání.

5.1. Semináře

Semináře poskytují kazatelům vzdělávání ve stanovených oblastech (viz bod 4.) Semináře jsou jednorázové a pro menší počet účastníků. Účastníci semináře reflektují své profesní zkušenosti, nabývají nových poznatků, a to v kolegiálním rozhovoru, pomocí různých skupinových forem práce a pod odborným vedením lektora. Semináře jsou zaměřeny tematicky nebo na cílové skupiny či na trénink různých dovedností.

5.2. Kurzy

Kurzy jsou buď jednorázové, nebo dlouhodobé a jsou určeny zpravidla pro větší počet účastníků.

Kurzy tematické – jejich náplní jsou přednášky odborníků z různých oborů propojené jedním zastřešujícím tématem.

Kurzy zaměřené na jednotlivé cílové skupiny – poskytují intenzivní vzdělávání ve vymezené oblasti duchovenské praxe.

Při organizaci kurzů církev spolupracuje s ETF UK, Diakonií ČCE a dalšími organizacemi. Podporuje farářský kurz, který každoročně připravuje Spolek evangelických kazatelů.

5.2.1. Kurz pro začínající kazatele

V programu celoživotního vzdělávání má své zvláštní místo další vzdělávání kazatelů v prvních letech služby ve sboru. Náplní tohoto kurzu je sdílení zkušeností a inspirace pro práci v homileticko-liturgické, katechetické a pastorační oblasti.

5.2.2. Postgraduální kurz pro kazatele

Kurz je zaměřen zejména na rozvoj bohosloveckých znalostí a na seznámení účastníků s nejnovějším bádáním v jednotlivých teologických disciplínách.

5.3. Pastorální konference

Pastorální konference v rámci seniorátního sboru umožňují tematickou práci ke žhavým otázkám teologické diskuse a církevní praxe. Konají se pravidelně jednou měsíčně během školního roku. Konference má seminární část, na jejíž přípravě se podílejí všichni kazatelé seniorátu, a část přednáškovou, na niž jsou zváni odborníci z různých vědeckých oborů, zástupci veřejných institucí či výrazní reprezentanti společenského života.

5.4. Studijní volno (viz ŘK čl. 2 odst. 5–7 a PCVK odd. D)

Součástí dobrovolného celoživotního vzdělávání kazatelů je dlouhodobé a krátkodobé studijní volno. Studijní volno je využíváno zejména pro studijní cesty (kontaktní studium) či odborné konzultace na teologických fakultách a ve vzdělávacích institutech partnerských církví. Náplní studijního volna může být i individuální vzdělávání dle předloženého projektu.

5.4.1. Dlouhodobé studijní volno trvá tři měsíce. Kazatel má právo požádat o ně po uplynutí každých pěti let služby. Dlouhodobé studijní volno uděluje synodní rada po kladném vyjádření příslušného staršovstva a seniorátního výboru, pokud kazatel předem vypracoval studijní projekt, který schválila Komise pro celoživotní vzdělávání kazatelů.

Studijní projekt musí obsahovat název projektu, název oboru, v němž se chce kazatel vzdělávat, časový rozvrh projektu, místo realizace, cíl projektu, kritéria, na jejichž základě bude posouzeno naplnění cílů projektu, a návrh, jak a kde bude kazatel výsledky studijního projektu prezentovat.

Kazatel předkládá závěrečnou zprávu, která má svou podobu stanovenou ve studijním projektu a obsahuje hodnocení, zda a jak byly naplněny cíle projektu.

5.4.2. Krátkodobé studijní volno trvá dva týdny. Kazatel má právo požádat o ně jednou v každém kalendářním roce, pokud v témže roce nežádá o dlouhodobé studijní volno. Krátkodobé studijní volno uděluje příslušný senior po kladném vyjádření příslušného staršovstva. Senior stanoví náplň a podmínky krátkodobého studijního volna v rozhovoru o osobních potřebách rozvoje kazatele.

5.5. Supervize (viz PCVK odd. E a usnesení č. 29 ze 4. zasedání 32. synodu ČCE)

Supervize pomáhá kazatelům vnímat a reflektovat vlastní práci i vztahy a nacházet nová řešení problematických situací. Supervize je zaměřena na prohloubení prožívání, lepší porozumění dané situaci, uvolnění tvořivého myšlení a rozvoj nových perspektiv profesního chování. Cílem supervize je větší uspokojení z práce, zvýšení její kvality a efektivity, prevence profesního vyhoření.

6. Financování (viz PCVK odd. A čl. 7, odd. D čl. 5 a 7, odd. E čl. 4–6 a ŘVVC čl. 5)

- a) Náklady povinného celoživotního vzdělávání kazatelů hradí povšechný sbor. Výjimku tvoří náklady na stravné (hradí si kazatelé sami), náklady na cestovné (hradí povšechný sbor pouze v případě, že je nehradí sbor kazatele) a náklady na pastorální konference (hradí sbor seniorátní). Na nákladech dobrovolného vzdělávání se kazatelé finančně podílejí částkou, kterou stanoví synodní rada. Pokud se nepodaří získat jiné finanční zdroje, je celoživotní vzdělávání kazatelů financováno z celocírkevních repartic.
- b) Náklady na pastorální konference hradí seniorátní sbor.
- c) V době dlouhodobého studijního volna má kazatel nárok na základní mzdu v příslušné třídě a stupni.
- d) V době krátkodobého studijního volna má kazatel nárok na mzdu, kterou pobírá za službu ve sboru, do něhož byl povolán.

- e) Náklady na supervizi v letech 2010–2012 hradí povšechný sbor z prostředků získaných grantem LWF. O úhradě nákladů supervize od roku 2013 rozhodne 2. zasedání 33. synodu s ohledem na finanční situaci povšechného sboru.

Přijetím této strategie nevznikají žádné nové finanční nároky. Stejně jako v předchozích letech bude i nadále celoživotní vzdělávání kazatelů hrazeno z rozpočtu povšechného sboru s výjimkou výše uvedených případů, a to ve stejné výši jako v r. 2011.

C) Návrhy usnesení

Synodní rada předkládá synodu tento návrh usnesení:

Synod schvaluje předloženou Strategii osobního rozvoje kazatelů ČCE.